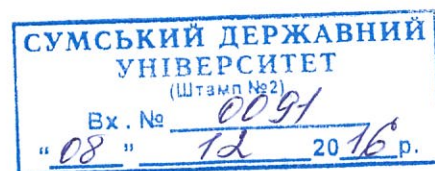

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Савицької Оксани Іванівни
«Розвиток фінансової політики з урахуванням особливостей формування
зовнішньоторговельного обороту регіонів країни»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит,
у спеціалізовану вчену раду Д 55.051.06 Сумського державного університету

Актуальність теми дослідження. Фінансова політика країни – основний елемент в системі управління фінансами як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях. При організації фінансових відносин з розподілу, перерозподілу і використання валового внутрішнього продукту і національного доходу держава визначає головні цілі і завдання, що стоять перед суспільством і відповідно перед фінансовою системою країни, усіма її сферами і ланками. На сучасному етапі розвитку економіки України підвищення рівня регіоналізації у прийнятті управлінських рішень є одним із головних пріоритетів сучасного розвитку країни, а забезпечення стійкості розвитку економіки територій відноситься до першочергових стратегічних завдань.

У свою чергу, зовнішньоекономічна діяльність країни здійснюється на рівні її регіонів та виробничих структур, відіграє важливу роль в економіці країни, є ефективним інструментом реалізації стратегії її соціально-економічного розвитку й поетапної інтеграції в світову економіку. Внесок зовнішнього сектора в економічне зростання оцінюється неоднозначно: з одного боку, більшість країн, що розвиваються, переслідують стратегію економічного зростання, що базується на зовнішньоторговельному обороті, з іншого, економісти відзначають, що орієнтація на зовнішню торгівлю може негативно позначитися на вітчизняному виробництві.

Сучасна фінансова політика нашої країни орієнтується як на облік внутрішніх особливостей економіки, так і на стандарти міжнародного фінансового права та міжнародних фінансових інститутів з урахуванням дії об'єктивних економічних законів. Коригування цілей і завдань фінансової політики відбувається з урахуванням зміни зовнішньої ситуації на світовому фінансовому ринку і внутрішніх чинників, що відбивають соціально-політичні та структурні зміни в економіці регіонів України.

Саме тому формування дієвої та ефективної фінансової політики будь-якої країни світу не можливе без врахування особливостей зовнішньоторговельного обороту її регіонів та дослідження регіональних аспектів їх взаємодії.

Таким чином, актуальність дослідження визначається, по-перше, необхідністю удосконалення засад фінансової політики країни, по-друге, важливістю урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни. Вищевикладене свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи здобувача.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Савицької О. І. мають належний ступінь наукової обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій з питань розвитку фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни.

Мета дисертаційного дослідження, що полягає в удосконаленні науково-методичних підходів та розробці практичних рекомендацій щодо розвитку фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни, досягнута та відповідає обраній темі роботи. Зміст сформульованих наукових завдань структурно-логічно узгоджений, їх кількість слід вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Об'єкт і предмет дослідження є узгодженими з метою дисертаційної роботи.

У роботі розкрито економічну сутність й наведено класифікацію та види фінансової політики країни, досліджено необхідність та роль зовнішньоторговельного обороту регіону у реалізації фінансової політики, розглянуто фінансовий механізм зовнішньоторговельного обороту як складову фінансової політики, проаналізовано соціально-економічний стан регіону в контексті реалізації фінансової політики та оцінено динаміку розвитку зовнішньоторговельного обороту регіону, розроблено науково-методичні засади дослідження впливу зовнішньоторговельного обороту на фінансовий потенціал регіону, обґрунтовано перспективи розвитку фінансової політики з урахуванням зовнішньоторговельного обороту регіонів країни, розроблено науково-методичний підхід реалізації фінансової політики на основі моделювання зовнішньоторговельного обороту регіону, сформовано прогноз зовнішньоторговельного обороту регіону в контексті реалізації фінансової політики.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, регулювання експортно-імпоротної діяльності, теорії державних і місцевих фінансів, державного фінансового менеджменту, а також наукові напрацювання вчених-економістів.

У дисертаційній роботі здобувачем використано сукупність загальнонаукових та специфічних методів наукового пізнання, зокрема – аналіз, синтез, наукова абстракція, системно-структурний аналіз, логічне узагальнення, групування, порівняльний і статистичний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз та економіко-математичне моделювання.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові акти України, Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Сумській області, аналітичні огляди та звітні дані Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Державної казначейської служби, постанови та офіційні дані Національного банку України, звітні дані Сумської обласної державної адміністрації, результати

наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних фахівців з питань фінансової політики та формування зовнішньоторговельного обороту регіону.

Автор дотримується в роботі логічного та структурованого викладення матеріалу. Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням дослідження та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх суперечностей і мають практичну спрямованість. Запропоновані дисертантом методичні підходи є науково обґрунтованими та дозволяють проводити конкретні розрахунки. Отримані наукові положення сформульовано коректно, по кожному з них визначено наукові результати, сутність їх новизни та її ступінь.

Крім того, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження у фахових виданнях, у тому числі у виданнях, що включені до міжнародних науково-метричних баз, що мають загальнодержавне та міжнародне значення, оприлюдненням їх на профільних науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися протягом 2014-2016 років в Україні (міста Харків, Суми, Київ, Івано-Франківськ, Полтава, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Черкаси, Хмельницький, Львів).

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дослідження. Достовірність результатів дослідження, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертаційній роботі Савицької О. І., в цілому є достатньою. Наукова проблема, досліджувана автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів у системі забезпечення фінансової політики країни, статистичних та аналітичних матеріалів органів державної влади, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Достовірність наукових висновків і рекомендацій підтверджена їх практичним впровадженням у діяльність Департаменту економічного розвитку та торгівлі та Департаменту фінансів Сумської обласної державної адміністрації, Державній казначейській службі України в

Сумській області, Навчально-наукового інституту бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету, публікацією матеріалів дослідження в фахових наукових виданнях, виступах на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дослідження. Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи слід відзначити такі:

1. Запропоновано власний погляд щодо розуміння економічного змісту поняття «фінансова політика», як комплексної системи заходів, щодо виконання органами державної влади своїх обов'язків та функцій, яка зосереджена на ефективному формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів з метою досягнення поставлених цілей. Дане визначення, на відмінну від інших, враховує суб'єктів, особливості їх діяльності і функціональне призначення фінансової політики (с. 12-21);

2. В роботі поглиблено термінологію наукових досліджень щодо визначення категорії «зовнішньоторговельний оборот регіону» як сукупної вартості експортно-імпортних операцій, що здійснюють суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності на географічно та адміністративно виділеній території. Дане визначення одночасно враховує об'єкт та суб'єкти експортно-імпортної діяльності на регіональну рівні (с. 33-47);

3. Удосконалено фінансовий механізм зовнішньоторговельного обороту, особливістю якого є виокремлення організаційної та функціональної підсистеми, окреслення місця та ролі їх основних складових, що дає можливість більш ефективно використовувати фінансові важелі та інструменти у регулюванні фінансового стану регіону (с. 53-63);

4. Автором обґрунтовано науково-методичні засади оцінювання рівня фінансового потенціалу регіону на основі інтегрального індексу, виходячи з дворівневої системи відбору релевантних показників, яка враховує особливості розвитку регіону країни (с. 81-87);

5. Систематизовано теоретичні підходи щодо виокремлення факторів впливу на зовнішньоторговельного обороту регіону за рівнем прояву, які

формуються з урахуванням специфічних складових, що притаманні: підприємствам, регіону, країні та світу, які забезпечують формування і реалізацію фінансової політики в частині визначення впливу факторів на зовнішньоторговельного обороту регіонів країни (с. 111-118);

6. Запропоновано науково-методичний підхід щодо визначення впливу соціально-економічних факторів на складові зовнішньоторговельного обороту регіону, що передбачає встановлення причинно-наслідкових зв'язків показників експортно-імпортової діяльності з кількісними та якісними чинниками різного рівня прояву, проведення ідентифікації імпульсних відгуків на можливі шоки і визначення рівня їх значимості, що може бути використано при формуванні та реалізації фінансової політики для збереження та зростання фінансового потенціалу регіонів країни (с. 118-128);

7. Удосконалено методичний підхід до оцінювання взаємодії складових фінансової політики за допомогою регресійного аналізу взаємозв'язку проміжних цілей: монетарної, бюджетної, податкової, боргової та зовнішньоторговельної політик, що на відміну від існуючих підходів, дозволить скоригувати узгодженість формування та реалізації зазначених складових фінансової політики (с. 135-143);

8. Запропоновано науково-методичне забезпечення вибору стратегії фінансової політики на рівні регіону країни, яке ґрунтується на методичних засадах прогнозування зовнішньоторговельного обороту регіону з позиції їх диференціації за песимістичним та оптимістичним результатами, що дозволяє посилити фінансову стійкість регіонів країни (с. 173-188).

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих роботах і авторефераті. Основні положення та результати дисертації відображено у 25 наукових працях загальним обсягом 8,38 друк. арк., з яких особисто автору належать 5,28 друк. арк. Вивчення матеріалів дослідження та автореферату здобувача свідчить про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. Автореферат оформлений згідно з вимогами.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Наукова цінність отриманих результатів обумовлена можливістю застосування розроблених у дисертації методичних підходів як в проведенні подальших досліджень, так і в практичній роботі. Результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення конкретної проблеми – удосконалення науково-методичних підходів та розробку практичних рекомендацій щодо розвитку фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни.

Положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають особливості побудови та розвитку фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни, мають практичне значення у процесі підвищення ефективності роботи державних органів влади з питань управління фінансовою політикою, що враховує особливості формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни.

Основні наукові результати дисертаційної роботи використані у роботі Державної казначейської служби України в Сумській області. Висновки та рекомендації впроваджено в діяльність Департаменту економічного розвитку та торгівлі Сумської обласної державної адміністрації та Департаменту фінансів Сумської обласної державної адміністрації. Одержані дисертантом наукові результати використовуються у навчальному процесі Навчально-наукового інституту бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету при викладанні дисциплін «Фінанси», «Місцеві фінанси» та «Бюджетний менеджмент».

Висновок про відповідність дисертації встановленим правилам і вимогам. Зміст дисертаційної роботи Савицької О. І. викладено у логічній послідовності, що в цілому забезпечило вирішення поставлених завдань відповідно до визначеної теми. Дисертаційна робота за своїм змістом, основними науковими положеннями, висновками і практичними рекомендаціями є завершеною науковою роботою. За структурою, обсягом і

оформленням дисертація відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Виклад матеріалу дисертації подається обґрунтовано, розділи роботи взаємопов'язані між собою, висновки та пропозиції випливають зі змісту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження дисертаційного дослідження.

Відзначаючи теоретичну і практичну значимість дослідження, необхідно виділити деякі положення, які мають дискусійний характер або вимагають обґрунтування:

1) у роботі доволі ґрунтовно досліджено основні складові формування та реалізації фінансової політики (с. 26). Разом із тим, слід було б пояснити вибір наведених п'яти складових, які ввійшли до дослідження та відхилення автором таких загальновизнаних елементів як соціальна, амортизаційна, митна, інвестиційна політики та інші;

2) на с. 53 зазначається, що «... найбільш доречним є розмежуванням усіх елементів фінансового механізму на організаційну та функціональну підсистему». З огляду на це, доцільно було б більш розгорнуто розкрити положення щодо механізму практичної реалізації зазначеної пропозиції;

3) для дослідження рівня фінансового потенціалу регіону країни автор використовує систему показників (с. 86), одним із яких є основні показники розвитку підприємств, у зв'язку із чим виникає питання виділення даних показників і їх впливу на динаміку формування рівня фінансового потенціалу регіонів країни;

4) автором запропоновано науково-методичний підхід щодо оцінки впливу соціально-економічних показників на складові зовнішньоторговельного обороту регіону (с. 129). Проте, дискусійним залишається питання щодо семантики застосування поняття «каузальність» у контексті запропонованого дослідження, а саме у розрізі оцінювання впливу соціально-економічних показників на складові зовнішньоторговельного обороту регіону;

5) у табл. 3.2-3.3 (с. 142-144) пропонуються параметри проведення аналізу стану взаємодії монетарної політики та інших складових фінансової політики України (бюджетної, податкової, боргової та зовнішньоторговельної політики України). Проте автором не зазначено, яким чином здійснювався відбір зазначених параметрів у розрізі кожної з політики;

6) при побудові VAR-моделі оцінки впливу соціально-економічних факторів на складові зовнішньоторговельного обороту регіону країни (с. 148-173), автор досліджує лише Сумський регіон, який не є типовим для регіонів країни. Не зрозумілим залишається, на основі чого автором було здійснено вибір об'єкта для моделювання, та можливо варто було дослідити інші регіони нашої країни (за рівнем розвитку).

Проте вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи та не знижують її наукову і практичну цінність.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам. Дисертація Савицької Оксани Іванівни «Розвиток фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни» є завершеною науковою працею, в якій в результаті проведених досліджень розкрито теоретико-методичні засади до функціонування фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни, обґрунтовано основні напрями її розвитку.

Зміст дисертації відповідає поставленій меті та завданням, які повністю вирішені в процесі дослідження. Основні положення роботи, що виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є ідентичним за змістом та відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, відображені у публікаціях дисертанта, які відповідають вимогам МОН України. Дисертаційна робота оформлена відповідно до встановлених вимог, написана у науковому стилі, має наукову і практичну

цінність. Напрямок дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Отримані автором результати можуть бути використані в науковій, освітній та практичній діяльності, пов'язаній із функціонуванням фінансової політики, що обумовлено особливостями формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни.

У цілому дисертаційна робота на тему «Розвиток фінансової політики з урахуванням особливостей формування зовнішньоторговельного обороту регіонів країни» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та положенням п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 (із змінами) від 24 липня 2013 року, а її автор – Савицька Оксана Іванівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

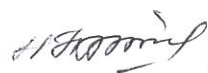
Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

директор Інституту економіки, управління та

інформаційних технологій ВНЗ Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»

Н. С. Педченко

